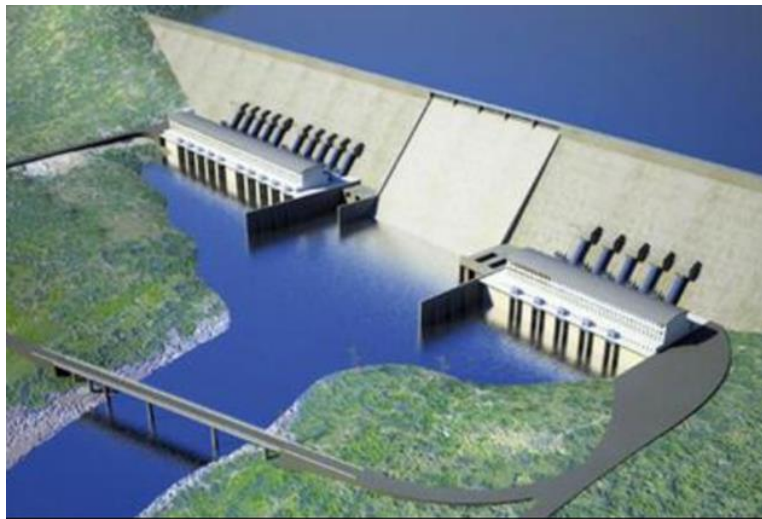

የአባይ ግድብ ለሕብረተሰብ ጤና መሻሻል የሚኖረው ሚና!

**ብሔራዊ የጤና ምርምር መረጃ ማደራጃና ማጠናቀሪያ ማዕከል, የኢትዮጵያ
የህብረተሰብ ጤና ኢንስቲትዩት**

National Data Management Center for health (NDMC),
EPHI, Addis Ababa, Ethiopia

July, 2020

መግቢያ

የአባይ ግድብ ዓላማ በዋናነት በኢትዮጵያና የአባይ ተፋሰስ ሀገራት እንዲሁም ለሌሎች ምስራቅ አፍሪካ ሀገራት የኤሌክትሪክ ኃይል በማመንጫት ተደራሽ ማድረግ እንደሆነ ልዩ ልዩ ሠነዶችና በሀገራት መካከል የተደረጉ ስምምነቶች ያሳያሉ። የኤሌክትሪክ መብራት አቅርቦትና ተደራሽነት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የህብረተሰብ ጤናን ለማሻሻል ጉልህ ሚና አለው።

ታላቁ የኢትዮጵያ ህዳሴ ግድብ በመሰረታዊ የጤና አገልግሎት ሽፋን ላይ የሚኖረው መልካም ተጽዕኖ

ታላቁ የኢትዮጵያ ህዳሴ ግድብ በንግድ ፣ በኢን ሽስትሜንት ፣ በመንግስት ፍጆታ እና በቤተሰብ ፍጆታ መሻሻል በማሳየት የኢትዮጵያን ኢኮኖሚ እንደሚያሻሽል ጥናቶች ያሳያሉ። ጥናቶች ዕንደሚያሳዩት በአማካይ የኢትዮጵያ ኢኮኖሚ ለመጀመሪያዎቹ ሰባት ዓመታት በ2.3% ያድጋል። እንዲሁም የመንግስት እና የቤተሰብ ፍጆታ ለመጀመሪያዎቹ ሰባት ዓመታት በ 2.5% ይጨምራል ። የሀገር ኢኮኖሚ ፣ የመንግስት ፍጆታ እና የቤተሰብ ፍጆታ የኃይል ማመንጫቱ ከጀመረ በሰባተኛው ዓመት መጨረሻ ላይ በቅደም ተከተል 4.5 በመቶ ፣ 4.2 በመቶ እና 4.4 በመቶ ይጨምራል ። እነዚህ የሚያሳዩት በኋለኞቹ ዓመታት ከግድቡ የሚገኘው ጥቅም ከአመት ወደ አመት እየጨመረ እንደሚሄድ ነው።

በተጨማሪም ታላቁ የኢትዮጵያ ህዳሴ ግድብ በቤተሰብ ገቢ እና ፍጆታ ላይ ከፍተኛ መሻሻል ያሳያል። በሁሉም ዘርፎች የሥራ ቅጥር ላይ በጎ ተጽዕኖ ያሳድራል (በማኑፋክቸሪንግ፣ በኢንዱስትሪ ዘርፎች፣ በአገልግሎት ዘርፎች ያድጋል ፣ እና በግብርና ዘርፍ ያድጋል) ።ይህም በቤተሰብ ገቢ ውስጥ ትልቅ መሻሻል ይኖረዋል ፣ ይህም በቤተሰብ ገቢ በመጀመሪያው አመት1.4% ጭማሪ ሲያሳይ በሰባተኛው ዓመት መጨረሻ ላይ 7% ጭማሪ ያሳያል ። የቤተሰብ ፍጆታ በኢትዮጵያ ህዳሴ ግድብ ምክንያት ከ 1.6 ወደ 6.7% ይጨምራል ። የከተማው ነዋሪ ከገጠር ህዝብ ይልቅ በቤተሰብ ገቢ ከፍተኛ ጭማሪ ይኖረዋል ። የከተማው ህዝብ በአንደኛው ዓመት የቤተሰብ ገቢው 2% ጭማሪ እና በሰባተኛው ዓመት ደግሞ 8.5% ጭማሪ ይኖረዋል ። የገጠር ህዝብ በአንደኛው ዓመት የቤተሰብ ገቢ 0.7% ጭማሪ እና በሰባተኛው ዓመት 5% ጭማሪ ይኖረዋል ።

መሰረታዊ የጤና አገልግሎት ጥቅል

እ.ኤ.አ. በህዳር 2019 ዓ.ም. የተጀመረው መሠረታዊ የጤና አገልግሎት ጥቅል ዓላማው ማህበረሰባችን ምንም ዓይነት የገንዘብ እጥረት ሳይኖረብት ጥራት ያለው የጤና አገልግሎት እንዲያገኙ የሚያስችል ነው። ለማህበረሰቡ መሰረታዊ የሆኑ እና አዋጭ የጤና አገልግሎቶችን ቅድሚያ በመስጠት የኢትዮጵያን ህዝብ የጤና ሁኔታ ለማሻሻል የተመረጡ ከ አንድ ሺህ በላይ የጤና አገልግሎት ጥቅሎችን ያካትታል።

እ.ኤ.አ. በ 2016/17 ከአጠቃላይ የጤና ወጪ ውስጥ የመንግሥት ወጪ (32%) ፣ የቤተሰብ ወጪዎች (31%) ፣ ሌሎች የግል ተቋማት ወጪዎች (1%) እና ከውጭ እርዳታ የተገኙ (35%) ነው። በዚህ አመት የጤና አገልግሎት ወጪው በነፍስ ወከፍ 33.2 የአሜሪካ ዶላር ነው። ይህ እ.ኤ.አ. በ 2030 ለመሰረታዊ አገልግሎቶች ከሚጠበቀው ዝቅተኛ የጤና ወጪ ያነሰ ነው። በ 2016/2017 ከመንግሥት በጀት ለጤናው ዘርፍ የተመደበው 4.2 በመቶ ነው።

እስከ 2030 ዓ.ም. ባለው የታቀደው ለመሰረታዊ የጤና አገልግሎት ጥቅል በበጀት ፍላጎት በሶስት ተከፍሎ ታይቷል። በዝቅተኛ አገልግሎት ሽፋን፣ በመካከለኛ አገልግሎት ሽፋን እና በከፍተኛ አገልግሎት ሽፋን። በዝቅተኛ አገልግሎት ሽፋን፣ ተላላፊ ያልሆኑ በሽታዎች 30% ሽፋን እና የ ለስተዋልዶ፣የእናቶችና ጫቅላ ህፃናት እንዲሁም ለተላላፊ በሽታዎች 80% የጤና አገልግሎት ሽፋን መስጠትን ያካትታል። በመካከለኛ አገልግሎት ሽፋን፣ ለተላላፊ ያልሆኑ በሽታዎች 50% ሽፋን እና ለስተዋልዶ፣የእናቶችና ጫቅላ ህፃናት እና ተላላፊ በሽታዎች 95% ሽፋን መስጠት ሲሆን፤በመጨረሻም በከፍተኛ አገልግሎት ሽፋን ፣ ለአብዛኞቹ ተላላፊ ያልሆኑ በሽታዎች 80% ሽፋን እና ለስተዋልዶ፣የእናቶችና ጫቅላ ህፃናት እና ተላላፊ በሽታዎች 100% ሽፋን መስጠትን ያካትታል።

በ 2030 በከፍተኛ አገልግሎት ሽፋን ለመድረስ ኢኮኖሚው በ የአመቱ 7.6% የሚያድግ ከሆነ እና ከ አጠቃላይ በጀት 3% የሚመደብ ከሆነ ዝቅተኛ ሽፋን ማሟላት ይቻላል። በተመሳሳይ የ GDP እድገት በየዓመቱ 8.6% የሚያድግ ከሆነ እና ከ አጠቃላይ በጀት 4% የሚመደብ ከሆነ መካለኛ ሽፋን ማሳካት ይቻላል።

መካለኛውን የአገልግሎት ሽፋን ለማሳካት በ 2030 በነፍስ ወከፍ 60 ዶላር ሲያስፈልግ ከፍተኛውን የአገልግሎት ሽፋን ለማሳካት በነፍስወከፍ 120 ዶላር የስፈልጋል። ታላቁ የህዳሴ ግድብ በሀገሪቱ ኢኮኖሚ

ላይ የሚያሳድረውን ተጽዕኖ ከግምት ውስጥ በማስገባት ኢትዮጵያ ከፍተኛ የአገልግሎት ሽፋን ማሳካት የሚያስችላት ይሆናል። ለጤናው ዘርፍ ዘላቂ የልማት ግቡን (SDG) ለማሳካት ከ 100 እስከ 120 ዶላር ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው አገሮች ያስፈልጋሉ ። ስለሆነም ኢትዮጵያ ታላቁ የህዳሴ ግድብ ለኢኮኖሚ እድገት ካለው አስተዋጽኦ እና የመንግስት የፖለቲካ ቁርጠኝነት ታክሎበት በ 2030 ከፍተኛ የጤና አገልግሎት ሽፋን ዘላቂ የልማት ግቡን (SDG) ማሳካት ትችላለች ።

በተጨማሪም ፣ በታላቁ የህዳሴ ግድብ ምክንያት በቤተሰብ ገቢ ላይ መሻሻል ስለሚጠበቅ ለጤና አገልግሎት የመክፈል አቅም እንዲሁም የመክፈል ፍላጎት ይጨምራል ። ይህም ማህበረሰቡ ከአቅም በላይ ለሆነ ወጪ ሳይጋለጥ የጤና አገልግሎት እንዲጠቀም ያስችለዋል፤ (ከዓመታዊ ገቢያቸው ከ10 በመቶ በታች ለጤና አገልግሎት ሲያወጡ)።

በመጨረሻም ኢትዮጵያ እና የምስራቅ አፍሪቃ አገራት ታላቁ የኢትዮጵያ ህዳሴ ግድብ በህዝባዊ ጤና ላይ ያለውን መልካም ተፅዕኖ በተመለከተ ጠንካራ የምርምር ማስረጃ ለማመንጨት መተባበር አለባቸው ። ይህም የእናቶችን እና የሕፃናትን ሞት ፣ የጎልማሳ ሞት ፣ የ SDG / GTP / HSTP እና ሌሎች የጤና ጠቋሚ መለኪያዎችን ለማሻሻል ያግዛል።

የኤሌክትሪክ ኃይል ተደራሽነት

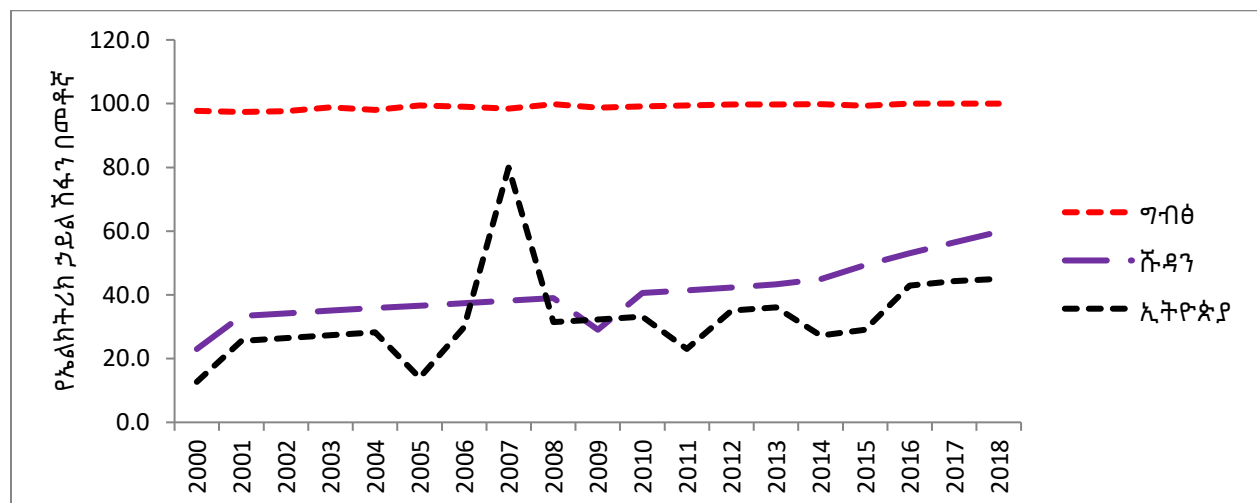
ኢትዮጵያም ሆነ የተፋሰሱ ሀገራት ግብፅን ሳይጨምር እናም ሌሎች የምስራቅ አፍሪካ ሀገራት ከፍተኛ የሆነ የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦትና ተደራሽነት ችግር ከሚታይባቸው ሀገራት መካከል ናቸው። እንደ አለም ባንክ ሪፖርት (2018 እ.ኤ.አ.) 55% (60 ሚሊዮን) ኢትዮጵያዊ ህዝብ 40% (17 ሚሊዮን) የሱዳን ህዝብ የኤሌክትሪክ መብራት ተደራሽ አይደለም። በተመሳሳይ አጋንዳ፣ ታንዛኒያ፣ ሩዋንዳ፣ ደቡብ ሱዳን፣ ዲሞክራቲክ ኮንጎና ብሩንዲ ከፍተኛ የኤሌክትሪክ ኃይል እጥረት ያለባቸው ሲሆኑ ከ60%-90% ለሚሆን ህዝባቸው የኤሌክትሪክ ኃይል ተደራሽ አይደለም። በአንፃሩ የተፋሰሱ ሀገራት አባል የሆነችው ግብፅ 100% ህዝቦቿ የኤሌክትሪክ ኃይል ሽፋን ያላቸው ሲሆኑ ለዚህም የአባይ ውሃ በከፍተኛ ደረጃ ጠቅሟቸዋል።

ደረጃ	ሀገራት	ሽፋን በ% 2018
1	ግብፅ	100
2	ኬንያ	75
3	ሱዳን	60
4	ኤርትራ	50
5	ኢትዮጵያ	45
6	ኡጋንዳ	43
7	ታንዛኒያ	36
8	ሩዋንዳ	35
9	ደቡብ ሱዳን	28
10	ዲሞክራቲክ ኮንጎ	19
11	ቡሩንዲ	11

ሰንጠረዥ 1. የሀገራት የኤልክትሪክ ኃይል ሽፋን በ2018 (ምንጭ የዓለም ባንክ 2018)

የኤልክትሪክ ኃይል አቅርቦትና ተደራሽነት የህብረተሰብ ጤና ለማሻሻል ከሚኖረው ሚና አንዱ የቤት ውስጥ አየር ብክለትን ማስቀረትና ተያያዥ የሰዎችን ሞትና ህመም ማስቀረት ነው። እንደ ግብፅ ያሉ ሀገራት የኤልክትሪክ ኃይል ለህዝባቸው 100% ተደራሽ ያደረጉ በቤት ውስጥ አየር ብክለት ተጋላጭነት የሚደርስ የሰዎች የጤና እክልና ሞት የለም ማለት

ይቻላል። በአንፃሩ የኤልክትሪክ ኃይል ሽፋን አነስተኛ በሆነባቸው ኢትዮጵያና የአባይ ተፋሰስ ሀገራት እንዲሁም ምስራቅ አፍሪካ ሀገራት ከፍተኛ የሆነ የጤና መታወክና ሞትን ያስከትላል።

ስዕል 1. የኤልክትሪክ ኃይል ሽፋን ልዩነት ማሳያ ከ2000-2018 (ምንጭ የዓለም ባንክ 2018)

የቤት ውስጥ አየር ብክለት ምንነትና መነሻዎች

በአለማችን ላይ 3 ቢሊዮን አካባቢ የሚጠቃ ህዝብ ለምግብ ዝግጅት የሚጠቀመው እንጨት (ማገዶ) የአዝርዕት ቅሪት፣ ቻርካል፣ የከብቶች ፍግ እና ኪሮሲን በመሆኑና የሚጠቀሙበት የምድጃ አይነት፣

እምብዛም ንፁህ የአየር ዝውውር በሌለበት ቤት ውስጥ (ምሳሌ ጎጆ ቤት በሀገራችን) በመሆኑ ከቁሳቁሱ ብክነት ባለፈ ከፍተኛ የቤት ውስጥ አየር ብክለትን ያስከትላል። በዚህ ምክንያት የብዙ ሠዎች ጤና አደጋ ላይ ይወድቃል በተለይም ዘወትር በምግብ ዝግጅት ላይ የሚገኙ እናቶችና ከነሱ ጋር የሚውሉ ህጻናት የችግሩ ዋና ተጋላጭች ናቸው።

በቤት ውስጥ አየር ብክለት አጋላጭነት የሚመጡ ዋና ዋና በሽታዎች

የሚከተሉት በሽታዎች በቤት ውስጥ አየር ብክለት አጋላጭነት ይከሰታሉ።

1ኛ የሳንባ ምች (ኒሞንያ)

እንደ ዓለም ጤና ድርጅት አገላለጽ ለቤት ውስጥ አየር ብክለት የተጋለጡ ህፃናት (ዕድሜያቸው ከ5 ዓመት በታች የሆኑ) በኒሞኒያ የመያዝ ዕድላቸው በእጥፍ የሚጨምር ሲሆን በኒሞኒያ ከሚሞቱት ህፃናት 45% ለሚሆኑት የመሞት ምክንያት ነው። በተመሳሳይ ለአዋቂዎችም 28% ምክንያት ነው

2ኛ ሥር የሰደደ የመተንፈሻ ቀዳዳ በሽታ (COPD)

ዝቅተኛ መካከለኛ ገቢ ካላቸው ሀገራት በ “COPD” ከሚሞቱት መካከል ከ4ቱ አንዱ በቤት ውስጥ አየር ብክለት ተጋላጭነት የተከሠተ ሞት ነው። ይልቁንም በዚህ በተበከለ አየር ውስጥ ዕድሜያቸውን የሚገፉ እናቶች የችግሩ መጠን በሁለት እጥፍ ይጨምራል። እንዲሁም በወንዶችም ከፍተኛ ነው።

3ኛ የልብና የደም ሷንሷ በሽታ

ከልብና የደም ሷንሷ በሽታዎች መካከል “ስትሮክ” እና “ኤስኬሚክ” የልብ በሽታ በቤት ውስጥ አየር ብክለት ተጋላጭነት ምክንያት የሚከሠቱ የጤና ችግሮች ናቸው። በ“ስትሮክ” ከሚሞቱ 12%ቱ እና “ኤስኬሚክ” የልብ በሽታ ከሚሞቱ 11%ቱ የሚሆኑት በቤት ውስጥ አየር ብክለት ምክንያት የሚከሰቱ ናቸው።

4ኛ የሳንባ ካንሰር

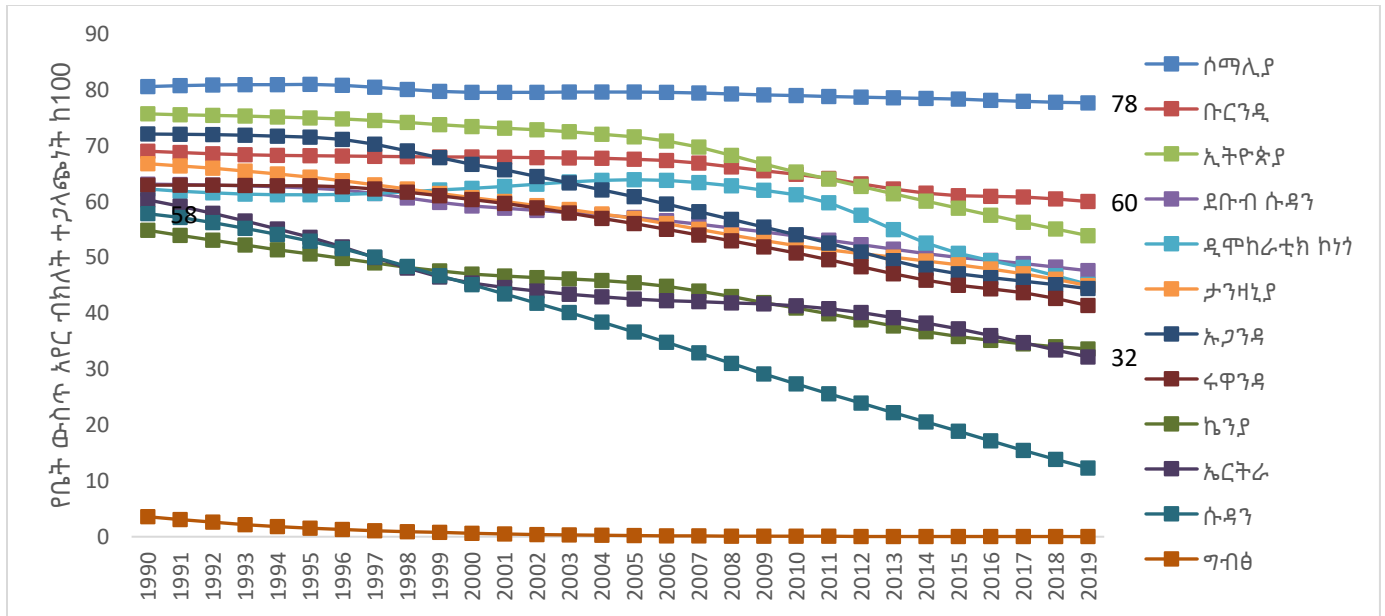
ከቤት ውስጥ አየር መበከል ከሚወጡ ለካንሰር ምክንያት ለሚሆኑ “ካርሲኖጅን” ተጋላጭ በመሆን በሳንባ ካንሰር ከሚሞቱ 17% ለሚሆኑት ምክንያቱ የቤት ውስጥ አየር ብክለት ነው። ለዚህም እናቶች በከፍተኛ ደረጃ ተጋላጭ ናቸው።

5ኛ ሌሎች የጤና ችግሮች

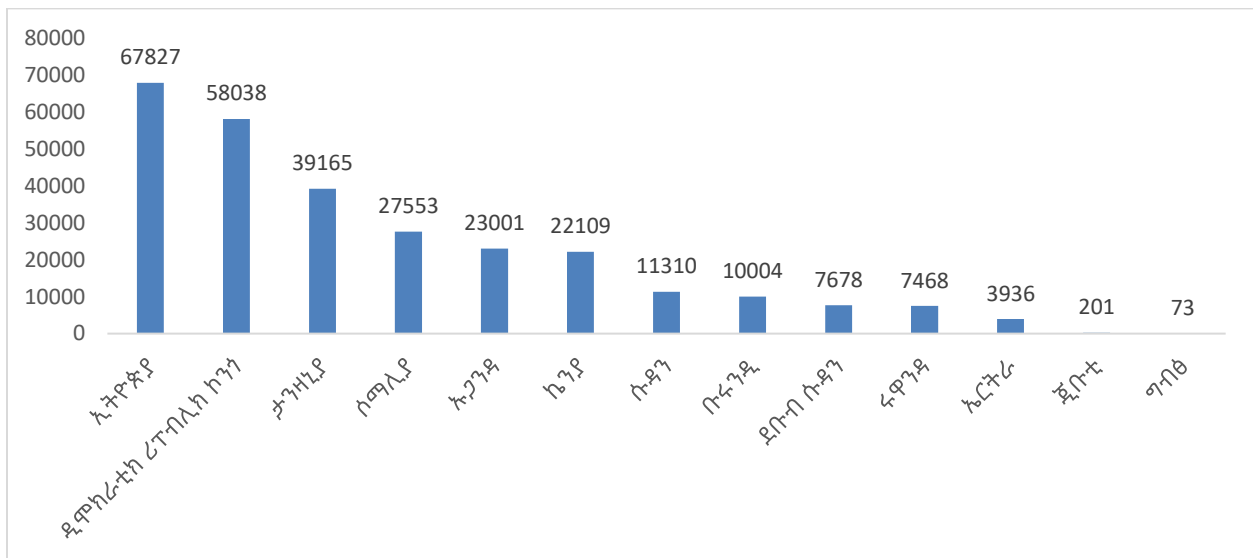
ከጨሱ በሚወጡ ጥቃቅን ንጥረ ነገሮችና የሚቀጣጠለው እሳት የመተንፈሻ ቀዳዳንና ሳንባን ወላፊኑ የመግረፍና የማቃጠል፣ የሰው ልጆች በሽታን የመቋቋም ኃይላቸውን በማዳከም፣ በደም ዝውውር ውስጥ የአክሲጂንን እንቅስቃሴ በመግታት ከፍተኛ የጤና እክል ያስከትላል እንዲሁም ከTB, Cataract ሌሎች ካንሰሮችና በሚወለዱ ህፃናት ክብደት መቀነስ ላይ ችግር እንደሚያስከትል ጥናቶች ያሳያሉ።

በቤት ውስጥ አየር ብክለት አጋላጭነት የተከሰተ አጠቃላይ ሞት፣ የለጋ ዕድሜ ህልፈት ህይወትና የጤና መታወክ

የኢትዮጵያ የህብረተሰብ ጤና ኢንስቲትዩት እና በ“*Institute for Health Metrics and Evaluation University of Washington*” በትብብር በ2019 እ.ኤ.አ የተለያዩ በሽታችን፣ በበሽታዎች ምክንያት በሰዎች ላይ የሚደርሰውን ህመምና ሞት እንዲሁም አጋላጭ መንገዶችን አጥንተው ሪፖርት አድርገዋል። የዚህ ጥናት ሪፖርት ኢትዮጵያንና የአባይ ተፋሰስ እንዲሁም የምስራቅ አፍሪካ ሀገራት በአጠቃላይ 12 ሀገራትን ያካተተ ነው። በጥናቱ መሰረት በሱማሊያ፣ ቡሩንዲና ኢትዮጵያ ከሁለት ሰው አንድ ሰው የቤት ውስጥ አየር ብክለት በሽታ በሚያስከትል ክብደትና መጠን ልክ ተጋላጭ መሆናቸውን ተገልጧል። ከ1990 እ.ኤ.አ. ጀምሮ በሱዳን ብክለቱ ከሁሉም ሀገራት በተሻለ መጠን እየቀነሰ የመጣ ሲሆን በግብፅ ከ2002 ጀምሮ ዜሮ መሆኑን በስዕል 1 ከታች ተገልጧል። በ2019 እ.ኤ.አ. በነዚህ ሀገራት በአጠቃላይ በቤት ውስጥ አየር ብክለት ተጋላጭነት ምክንያት የሞቱ የሠዎች ብዛት ከ278,288 በላይ ነው።

ሰዕል 1. የቤት ውስጥ አየር ብክለት በሽታ በሚያስከትል ክብደትና መጠን ልክ ተጋላጭነት በመቶ (ምንጭ GBD 2019)

ሰዕል 2. በቤት ውስጥ አየር ብክለት አጋላጭነት የሞቱ ሰዎች ብዛት በቁጥር (ምንጭ GBD 2019)

ከነዚህ ሚቶች መካከል 85% የሚሆኑት ከኢትዮጵያ፣ ዲሞክራቲክ ኮንጎ፣ ታንዛኒያ፣ ሶማሊያ፣ ኡጋንዳና ኬንያ ነው። በተመሳሳይ ዓመት በኢትዮጵያ የሞቱት ብዛት 67,827 ነው። በአንፃሩ በግብፅ 73 ሰዎች በተመሳሳይ ምክንያት ሞተዋል። በቤት ውስጥ አየር ብክለት አጋላጭነት ምክንያት የሚከተሉት በሽታዎች ለሰዎች ሞት መንስኤ ሆነዋል።

የሞት መነስኤዎች	ኢትዮጵያ	ዲሞክራቲክ ኮንጎ	ታንዛኒያ	ሶማሊያ	ኡጋንዳ	ኪንያ	ሱዳን	ግብፅ
	የሞት ቁጥር	የሞት ቁጥር	የሞት ቁጥር	የሞት ቁጥር	የሞት ቁጥር	የሞት ቁጥር	የሞት ቁጥር	የሞት ቁጥር
ሁሉም መንስኤዎች	67, 827	58,038	39,165	27,553	23,001	22,109	11,310	73
የታችኛው የመተንፈሻ ኢንፈክሽን	22,088	18,837	13,545	12,503	6,851	6,855	986	5
የህፃናት ሞት መንስኤ በሽታዎች	16,944	8263	8253	5420	6404	3576	1365	1
የልብ እና የደም ሷንጧ በሽታዎች	19,250	20916	12925	6761	6732	8250	7785	54
ስር የሰደደ የመተንፈሻ አካል በሽታ	5,326	6073	1991	1625	1571	1760	687	4
የሥኬር በሽታዎች	2686	2193	1642	2193	969	991	247	4

ሰንጠረዥ 1 በየሀገራቱ በቤት ውስጥ አየር ብክለት አጋላጭነት የሞቱ ሰዎች ብዛት በቁጥር (ምንጭ: GBD 2019)

በተመሳሳይ በለጋ ዕድሜ መሞትን እና መታመምን ስንመለከት ሶማሊያ፣ዲሞክራቲክ ኮንጎ፣ ኢትዮጵያና ታንዛኒያ በከፍተኛ ደረጃ የተጎዱ ሀገራት ናቸው ከግብፅ ጋር ሲነፃፀር። በአንፃሩ ግብፅ ላይ ምንም ችግር የለም ማለት ይቻላል። በተመሳሳይ ከ1990 እስከ 2019 ያለውን ለውጥ ስንመለከት መጠነኛ ለውጥ በብዙ ሀገሮች የታየ ቢሆንም በዚህ ዘመንም ችግሩ ከፍተኛ መሆኑን ጥናቱ ያሳያል።

ማጠቃለያና የፖሊሲ አቅጣጫ ሀሳቦች

1ኛ ኢትዮጵያና በጥናቱ ሪፖርት የተካተቱት ሀገራት የኤሌክትሪክ ሀይል ተጠቅመው የቤት ውስጥ አየር ብክለትን እንደ ግብፅ ቢቆጣጠሩ 300,000 የሚጠጋ ህዝባቸውን ከሞት መታደግ ይችሉ ነበር።

2ኛ ኢትዮጵያና በጥናቱ ሪፖርት የተካተቱ ሀገራት በሺዎች የሚቆጠሩ በመተንፈሻ ቀዳዳ በሽታና በቲቢ፣ በልብና በደም ሷንጧ በሽታዎች፣ ስር በሰደደ የመተንፈሻ ቀዳዳ በሽታ፣ እናቶችንና ህፃናትን ከሚያጠቁ በሽታዎች፣ በስኬርና የኩላሊት በሽታዎች የሚሰቃዩ ወገኖቻቸውን መታደግና ለህክምና

የሚወጣም ወጪም መቀነስ በቻሉ ነበር። ሀገራቱ ወደፊት ይህንን ማድረግ የሚችሉት እንደ ግብፅ 100% የኤሌክትሪክ ሽፋን ሲኖራቸው ነው።

3ኛ በመጨረሻም የአባይ ግድብ ዓላማ ለሀገራቱ የኤሌክትሪክ ተደራሽነትን ማስተካከል ስለሆነ ኢትዮጵያና የተፋሰሱ ሀገራት በተቻለ ፍጥነት በአጭር ዓመታት ውስጥ በማጠናቀቅ በዓመት የሚሞተውን ሠውና የሚታመመው ህብረተሰብ ሊታደጉት ይገባል።

4ኛ በመጨረሻም ኢትዮጵያና የተፋሰሱ ሀገራት የአባይ ግድብ በጤናው ዘርፍ ላይ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የሚያስገኘውን ጥቅምና ተያያዥ የጤና ችግሮች ማጥናት የሚቻልበትን ሁኔታ ማመቻቸትና አስፈላጊውን የሰው ሀይል፣ የገንዘብ ድጋፍ ማድረግ ይጠበቅባቸዋል። ስለሆነም የኢትዮጵያ ህብረተሰብ ጤና ኢንስቲትዩት ከአጋሮቹ ጋር በመተባበር የአባይ ግድብ የእናቶችና የህፃናት ጤናን ለማሻሻል ያለው ሚና የአዋቂዎችንና በአምራች የዕድሜ ክልል የሚገኙትን ጤና ለማሻሻል ያለው ሚና፣ አለም አቀፉ ህብረተሰብ የተስማማባቸው የጋራ መለኪያዎች፣ የጤናው ሴክተር ትራንስፎርሜሽን እቅድን ለማሻሻል ያለው ሚና ሊያጠና ይገባል።